

تاثیر عوامل محیطی معماری اسلامی با هویت ایرانی در طراحی مدارس شهر شیراز)

نجمه صبوری شیرازی^۱

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه پیام نور عسلویه (saboori67@yahoo.com)

چکیده

پژوهش حاضر سعی بر آن دارد تا به تاثیر عوامل محیطی معماری اسلامی با هویت ایرانی در طراحی مدارس شهر شیراز بپردازد. این تحقیق به صورت کمی انجام شده است. روش پیمایش و با استفاده از ابزار سنجش پرسشنامه صورت گرفته است. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان سنین ۱۰ تا ۱۲ سال شهر شیراز و حجم نمونه در این تحقیق معادل ۳۰۰ نفر از این دانش آموزان بوده است. نتایج تحقیق با استفاده از نرم افزار اس. پی. اس. اس تحلیل و آمارها در سطح توصیفی و تحلیلی بیان شده‌اند. یافته‌های پژوهش بر حسب محاسبه ضریب همبستگی پیرسون بیان شده است. با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان ادعان داشت که متغیر عوامل محیطی معماری اسلامی در طراحی مدارس با هویت ایرانی ارتباط معنادار مستقیم در سطح ۹۹ درصد داشته است. بنابراین، برای حفظ هویت ایرانی در طراحی مدارس باید به فضای سایه دار، فرم و شکل مدرسه که از زیر شاخه‌های عوامل محیطی می باشد، توجه بسیار داشت.

واژه‌های کلیدی: عوامل محیطی، معماری اسلامی، هویت ایرانی، طراحی مدارس

۱- مقدمه

امروزه آموزش مقوله ای است که اساس روند پیشرفت در آینده را برای دولت ها تضمین می کند . نگاهی به سیر روند شکل گیری محیط های آموزشی تا زمانی خاص در ایران می تواند کمک شایانی به حل مساله داشته باشد. [۱] در سده های ۱۲ و ۱۳ ه. ق. مدرسه به طور خلاصه مکانی بود که در آن علوم سنتی اسلامی - حدیث، تفسیر، فقه آموزش داده می شد. سنت های هزارساله دنیاهای کلاسیک و خاور نزدیک کهن از طریق امپراطوری های بیزانس به روی معماری مسجد، مناره و مقبره بر جا گذارده بودند ولی مدرسه پاسخی به نیازهای معینی از جامعه اسلامی بود . نخستین مدارس که از آنها در متون یاد می شود مدارس قرن دهمی خاور نزدیک است که در این زمان معماری اسلامی سبک های خود را توسعه داده است. قبل از به وجود آمدن مدارس به شیوه اروپایی ، مدرسه اطلاق به اماکنی می شد که در آن تحصیل علم دین می کردند و عبارت بود از حیاطی بزرگ با ساختمان هایی یک طبقه و دو طبقه که ضمیمه مسجدی بوده یا به صورت مستقل تنها به خاطر مدرسه ی طلاب دین احداث می گردید . [۲]

فضاهای آموزشی در ایران در واقع سه نوع بوده اند :مکتب خانه (مقدمات الفبا، قرآن و خواندن) - مدرسه (صرف و نحو ،ادبیات فارسی ،علوم فقهی)- دوم درس خارج(ریاضیات و موسیقی) مدارس در گذشته حیاطی سرسبز و ایوان هایی در اطراف ،مدرس و حجره داشتند .هر مدرسه یک مسجد و کتابخانه داشت.در مدارس از اعداد مقدس در طراحی فضاها استفاده می شد . [۳]